

Întreaga după-amiază au hoinărit prin oraș. Zăpada fulguită de cu noapte se rupsese pe-locuri. Călcau în zdrențele-i triste, ținându-se strâns de mână. Sărbătorile erau lângă ei, aspre, încă fără podoabe. Oamenii se obișnuiau greu cu culorile de după căderea vechiului regim. Se minunau de instalațiile muzicale chinezești și-și reînvățau cu sfială colindele. Comuniștii se străduiseră să-i facă să uite chiar și Crăciunul. Tot ce ținea de religie fusese depozitat în subterane. Bisericilor li se făcuseră din blocuri garduri de zece etaje. Un Moș Gerilă laic era trimis prin școli ca să ducă *pomul de iarnă*. Serbarea cadourilor începea cu poezii patriotice și cîntece despre Tovarășul, despre Partid... Iar Plugușorul scanda despre eroii neamului și mult iubitul Președinte.

— Am stat aici ca oile-n țarc. Eram convinși că dincolo sînt numai haite de lupi. Or, lumea aceea, Sabina, e chiar altceva. E rezultatul libertății. Cei de acolo n-au cum să priceapă de ce păream atît de fericiți aici, în țarc. Pentru ei marile festivități omagiale, muncitorii agitînd stindarde, tinerii mărșăluind încrezător țineau de realitate, nu de supraréalismul cel mai grotesc. Marea manipulare chiar funcționa. Ei nu disociau între ce li se arăta și ceea ce se afla dedesubt. Chipurile surîzătoare echivalau cu însăși victoria socialismului în care ei, naivii,

credeau... Nu știau că există un scenariu, o regie, că milioanele de oameni ai muncii trebuiau, vegheați bine de paznici, să joace un joc trucat.

— Peste zece ani probabil că n-o să mai înțelegem nici noi cum a fost posibilă o astfel de farsă uriașă. Cum am acceptat privațiunile, cum ne-am trăit parte din viață fără să pricepem că ne aflăm într-o închisoare... Și asta pentru că, în timpul ăsta, ne vom fi străduit din răsuputeri să uităm. Nici un convalescent nu vrea să-și amintească propria boală.

Băuseră, în timp ce vorbeau, un ceai fierbinte într-un pasaj. La Revoluție, își aducea aminte Sabina, crezuseră toți în revărsări de bunăstare. Avea să fie ca-n Vest, cu bunătăți pe masă și haine care să nu te țină o viață. Însă îi acoperise imediat sărăcia și inflația. Iar minerii împrăscaseră un strat gros de mîzgă pe noua realitate. Murdăria trecuse prin ecranele televizoarelor în emisiunile de știri occidentale.

În Franța erau tîrguri incredibile de sărbători. Cu căsuțe de basm și becuțe ca-n desenele animate. Acolo fiecare amărît își umplea portbagajul cu daruri.

— Păi, de ce nu ne-am cumpăra și noi ceva? zise Sabina. Un mărunțiș, nu cine știe ce, dacă tot nu mai plec acasă cu trenul.

Vînzătorii, bocănind din picioare ca să nu le înghețe, îi îmbiară cu stelute ceramice, globuri și felicitări. Un copil cu fular și săniuță îi făcu fetei semn de pe un derdeluș de staniol. Ea îl cumpără și-l puse la căldură-n poșetă. Avea să i-l dea lui Eman seara, în tren. În compartiment era rece și ei îi era puțin teamă. Ținea în poală un crocodil verde, dăruit de Eman. Cînd animalul de pluș își căsca botul, lăsa să se vadă,

printre dinții de cîrpă, un *te iubesc* roșu, brodat pe cerul gurii.

— Și după Revoluție ce-a fost? Entuziasmul s-a dus pe apa sîmbetei și-a rămas sărăcia... Uneori chiar nu-nțeleg de ce m-am întors în țară.

Sabina se strînse zgribulită în Eman. Îl însoțea acasă. Către orașul lui trenurile mergeau din oră-n oră. Era puțin stîmjenită: ce-avea să găsească acolo?

— Și chiar nu-i o problemă să vin la tine de sărbători? întrebă Sabina.

Păi, el și maică-sa erau prieteni buni. Și-acum, de cînd trăia singură, abia aștepta să-l vadă. Se despărțise de taică-su de aproape trei ani. Și nu pentru că el ar fi călcat strîmb cu o colegă, ci pentru că intrase în niște afaceri ciudate. Cu mașini de scris. I se trăgea de la o scrisoare care, pe vremuri, îi fusese publicată în nu știu ce almanah, pe pagina aia cu părerile cititorilor. Fusese o mare izbîndă. Pe-atunci nu ajungeai, chiar fiind inginer constructor, să-ți vezi numele tipărit. Dar nu s-a prins nimeni că i se suise la cap. Nu-i deranja că duminica omul se-apuca de scris pe coli albe, impecabile. Pe care apoi, după ce le vîrîse în plicuri, le uita o zi sau două cît mai la vedere prin casă. Altfel era amabil, bun profesionist – oricum, preocupat de podul la care lucra. O singură dată-l auzise vorbind despre cît de minunată-i o mașină de scris. Așa, ca obiect, cum schimbă ea realitatea, ce poți face cu ea... Dar pe vremea aia era interzis să ai mașină de scris acasă. Doar scriitorii și jurnaliștii, și ei bine supravegheați, se puteau mîndri cu așa ceva. Securităților le era frică de manifeste... În '90, după Revoluție, taică-su s-a apucat de afaceri. Întîi și-a luat o mașină nemțească de scris. Nu nouă, ci la mîna a doua. Apoi a mai

cumpărat vreo douăzeci, din banii pe care-i pusese împreună cu soția la CEC. Asta fusese prea mult. Ai lui s-au certat atunci ca nebunii: ea voia o garsonieră pentru băiat, iar pe el îl apucaseră mofturile alea cretine. Închiriasse un spațiu, o cămăruță la un parter, și se-nchipuia probabil afacerist. Dacă ar fi vîndut dulceturi, mezeluri, legume... orice, ar mai fi fost ceva. Cum își închipuia el c-o să cîștige dintr-o afacere cu mașini de scris? Și maică-sa l-a dat pur și simplu afară.

— Însă eu m-am făcut cu mașină de scris. Mi-a dăruit-o cînd mă pregăteam să plec din țară. Nu puteam s-o car cu mine, așa că am lăsat-o acasă. E frumoasă, cu husă din piele, un obiect perfect pentru decor. Încă funcționează. În Paris m-am obișnuit să lucrez însă la computer, așa că nu mă mai apropii de ea. La calculator e cu totul altfel. În campus mai toți aveau ordinatoare. Aici vezi doar în bănci sau în firme. Pe-al meu i l-am lăsat lui Marian, moștenire. Cum să-l fi transportat pînă aici?

Pentru Sabina computerele chiar erau rare. Văzuse cîteva la Facultatea de Matematică și-n magazinele de electronice, în vitrine. O singură dată ținuse în mîină o dischetă. Iar Eman avusese un *ordinateur* numai al lui!

În orașul lui Eman se intra printr-o gară. De fapt, prin sala de așteptare. Valiza sa franțuzească avea roți și se manevra mult mai ușor. Cea autohtonă a Sabinei li se izbea de picioare. Etajele blocurilor își pusese chipul de noapte, cu întuneric și, pe alocuri, cu ferestre luminate.

— Maică-mea știe că vin, doar cu tine o să aibă o mică surpriză. Sînt însă convins că o să te placă, zise Eman cînd ajunseră la intrarea în bloc. Aveau de urcat doar două etaje. Le făcură într-o clipă cu liftul și-acum se aflau în

fața vizorului. Le deschise o doamnă înaltă, înfofolită într-un halat gros, de baie. Cu o vagă mirare, îi pofti în antreu.

— Ea e Sabina, prietena mea, o prezentă Eman.

Mama își îmbrățișă fiul și-apoi îi privi pe rînd, degajat. Bănuia că erau morți de foame, ce să fi mîncat ei azi? Că așa-s copiii, nu știu să aibă grijă de ei. Li se pare că totul e veșnic, că au sănătate la discreție... Și era clar că amîndoi au înghețat. Tramvaiele astea nenorocite n-au pic de căldură. Vor un ceai mai întîi sau trec la masă direct?

Au mîncat ciorbă și șnițel și-apoi au băut ceaiul. Cele trei camere ale apartamentului lui Eman aveau luciul castanei. Așa avea să-și amintească Sabina de ele, nu cu detalii, nu cu macrameul din sufragerie și nici cu naturile moarte prinse-n două tablouri. Din încăperea în care crescuse Eman avea să țină minte doar microscopul și cuvertura de pe patul de o singură persoană. De pe canapeaua în care avea să doarmă lîngă femeia străină avea să-i rămînă mirosul de levănțică. Din prima seară la Eman aveau să se șteargă întrebările despre cine era ea, cu părinți și cu frați, despre orașul ei de departe, *oh, da, e-o minune de stațiune de munte*, despre facultatea ei și cum la absolvire va putea fi profesoară. Resemnarea mamei lui Eman avea să-i rămînă, însă, vreme de trei ani aproape. Aveau să se vadă rar și de fiecare dată așezînd un panou transparent între ele. Atunci, în prima seară, pentru că doamna înaltă era convinsă că n-o s-o mai întîlnească niciodată, iar mai apoi pentru că-n trecut aceeași doamnă se atașase prea tare de fata tunsă chilug. Dar și pentru că Eman hotărîse, după începutul *afacerii*, că-i mai bine să evite vizitele ei.

Mama lui Eman vindea bilete la ghișeul gării. Trenul spre Giurgiu, Brașov, trenul spre Iași, Toplița, trenul spre Argeș, Galați. Supertrenul spre Ungaria sau Viena. Trenul ca un pai spre sud, trenul asudat către Grecia. Trenul în grevă, trenul-salariu, cîte-un vagon întreg pentru tabieturi. Din trenul-glazură coborau Eman și fetele care îi intraseră una după alta pe ușă. Astea o bucuraseră la-nceput, cînd nu-și dădea seama că nu erau decît niște străine.

Seara își turna vin în pahar, gîndindu-se la ale ei și la Eman. Se descurcase pînă la urmă băiatul, chiar dacă dăduse de mai multe ori la facultate. Înainte de '89 erau doar cincizeci de locuri și sute de candidați. Și locurile alea erau toate date, poate unul sau două să fi fost pe cinstite. Dar Sabina era tînără, nu trecuse prin asta. Nu lucrase ca Eman cîteva luni la un depozit de materiale. E drept că nu el le căra, dar dădea seama de toate, trebuia mare grijă cu avizele și alte hîrtoage. Dar pînă la urmă, iată, se realizase! Era mîndră de el, nu oricine avusese o bursă în Franța. Îi spusese-ntr-o zi, pe la jumătatea vacanței – era de un an student: *mamă, în țara asta nu-i nimic de făcut, eu plec, am făcut rost de-o bursă!* Îi trebuiau bani de drum și o rezervă pentru acomodare. De unde să aibă ea trei sute de dolari? I-a împrumutat pînă la urmă de la un zgîrcit, vecin din bloc, și numai ea știe cîtă dobîndă a plătit. Mai mult de o jumătate de an și-a înjumătățit salariul ca s-o scoată la capăt. Dar Eman al ei era în Paris și-i mergea foarte bine. Încă din prima îl remarcase un profesor de la Drept. Îi creștea inima de bucurie cînd citea în scrisorile lui cum se descurcă acolo. Avea o cameră foarte frumoasă în campus, învățase într-o lună limba franceză... De copil avusese o minte ageră și-acum